

ЛЕКЦІЙНІ МОДУЛІ
**Модуль 1. ТВОРЧІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ
ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ**

ЛЕКЦІЯ №1

Тема: **ТВОРЧІСТЬ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

План

1. Творча біографія письменника, світоглядні засади та участь у суспільному й культурному житті України.
2. «Енеїда» І. Котляревського в контексті європейських літератур.
3. «Енеїда» як бурлескно-травестійна поема.
4. Специфіка потрактування «Енеїди» І. Котляревського як явища українського бароко. Риси просвітительського реалізму в поемі.
5. Особливості творення національного характеру. Соціальна тенденційність, народність, оптимізм твору, художні засоби поеми. Природа сміху в «Енеїді». Фольклоризм поеми.
6. Котляревський – зачинатель нової української драматургії. Традиції і новаторство.
7. Особливості жанру «Наталки Полтавки» (1819) як «малоросійської опери».
8. Характер драматичного конфлікту у творі, система образів-персонажів.
9. Суспільний аспект у творі, суть сатиричного зображення у п'єсі.
10. «Москаль-чарівник» (1819) – перший водевіль української драматургії нової української літератури.
11. Характеристика жанру, образи-персонажі водевілю.
12. Морально-етичні та суспільно-політичні питання у водевілі.
13. Проблема творчого методу І. Котляревського-драматурга.
14. Місце спадщини Івана Котляревського в українському літературному процесі. Письменник в оцінці сучасного літературознавства.

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова // *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 167-171.
8. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
9. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій. *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
10. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.

11. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиця, 2012. 89 с.
12. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
13. Сулима М. Українська драматургія XVII-XVIII ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
14. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
15. Чопик Р. «І де сміявсь Іван Петрович ...»: «Енеїда» Івана Котляревського. *Дивослово*. 2010. № 7. С. 47-52.

ЛЕКЦІЯ №2

Тема: **ТВОРЧІСТЬ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

План

1. Біографічні відомості, громадське та культурне життя письменника.
2. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – зачинатель української прози.
3. Жанрова та ідейно-тематична класифікація прозової спадщини письменника українською мовою.
4. Особливості сентиментально-реалістичних повістей Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.
5. Повість «Маруся» (1834), історія написання твору, морально-етичне завдання письменника у творі.
6. Життєствердна домінанта повісті. Образи твору. Принцип випадковості у творі й українська народнопоетична творчість (жанр казки).
7. Соціально-побутова повість «Козир-дівка» (1839). Фабула твору і принцип життєвої правди письменника.
8. Традиції української літератури і образ Ївги у повісті.
9. Новаторство Г. Квітки і порушення питання про елементарні права народу.
10. Проблема пошуку щастя у повісті Г. Квітки «Щира любов» (1839). Думки письменника про становий поділ суспільства та релігійні догми.
11. Образи повісті «Сердешна Оксана» (1838) і прийом контрасту як визначальна ідея твору.
12. Спільне і відмінне у повісті «Сердешна Оксана» Г. Квітки та у поемі «Катерина» Т. Шевченка.
13. Ідейно-художні особливості бурлескно-реалістичної прози.
14. Стильова своєрідність оповідання «Салдацький патрет» (1833).
15. Авторський задум і виховний характер оповідання «Мертвецький Великдень» (1834). Соціальні мотиви.
16. Повість «Конотопська відьма» (1833). Сатирична спрямованість твору. Дійсність і фантастика. Центральні образи повісті, їх детермінованість середовищем. Перехрещення кількох сюжетних ліній як композиційний прийом письменника.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х рр. ХІХ ст. *Слово і час*. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // *Слово і час*. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. «Конотопська відьма»: сучасне прочитання. *Слово і час*. 2008. № 5. С. 34-40.
4. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї. *Дивослово*. 1998. № 5. С. 8-10.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.

11. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 58-63.
12. Новиков А. Григорій Квітка-Основ'яненко й український театр. *Українська мова і література в школі*. 2009. № 1. С. 54-59.
13. Павлишин М. Експерименти з публікою... *Кур'єр Кривбасу*. 2016. № 10/11/12. С. 236-256.
14. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет»). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 1/2. С. 66-71.
15. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
16. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.
17. Чопик Р. Квітка-і-Основ'яненко. *Слово і час*. 2010. № 4. С. 46-56.

ЛЕКЦІЯ №3

Тема: ТВОРЧІСТЬ Є.П. ГРЕБІНКИ

План

1. Життя і творча діяльність. Видавнича справа.
2. Байкарська традиція в Україні та байки Є. Гребінки. Традиції і новаторство.
3. Самобутній сюжет і нова фабула байок Є. Гребінки. Жанрові особливості байки митця (алегоричні, побутові, епіграматичні твори).
4. Жанрова поліфонія поетичної творчості митця.
5. Поезія українською та російською мовами; ліричні твори, вірші-посвяти; альбомна лірика.
6. Тематика та система образів в оповіданнях та повістях «Братя» (1840), «Кулик» (1840), «Записки студента» (1841), «Путевые записки зайца» (1841). Повість «Сеня».
7. Повість «Нежинский полковник Золотаренко» (1842) та роман «Чайковський» (1843). Художні особливості прози письменника.
8. Фізіологічні нариси і статті Є. Гребінки як чинник утвердження нових позицій історії української літератури.

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки. *Київ*. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Бондар М. Два невідомі досі поетичні твори Євгена Гребінки // *Слово і час*. 2012. № 2. С. 36-46.
3. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
4. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років. *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
10. Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 202-річчя від дня народження Є. Гребінки. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 10-18.
11. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.
12. Ткачук М. Євген Гребінка в контексті українського романтизму. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 1 (січень). С. 7-11.

ЛЕКЦІЯ №4

Тема: **ЖАНРОВА ТА ТЕМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ТВОРЧОСТІ М.І. КОСТОМАРОВА**

План

1. Новаторство М. Костомарова-драматурга.
2. Драматична поема «Сава Чалий» (1838). Сутність трагізму образу головного героя у трактуванні М. Костомарова.
3. Романтичні засади художнього відображення історичної теми, героя та конфлікту.
4. Трагедія «Переяславська ніч» (1841). Втілення історичних поглядів письменника-вченого про народ як рушійну силу історичних процесів.
5. Проблема жанрового визначення драматичних творів М. Костомарова.
6. Художнє осмислення минулого («Ластівка», «Могила», «Згадка», «Співець Митуса», «Максим Перебийніс»).
7. Поетичний антропоморфізм як своєрідний вияв морально-етичного закону народу в баладах «Брат з сестрою», «Явір. Тополя. Береза», «Ластівка».
8. Громадянські мотиви лірики («Надобраніч», «Слов'янам», «Пан Шульпіка»).
9. Особливості стильової манери М. Костомарова.

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова. *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
9. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії. *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
10. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
11. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

ЛЕКЦІЯ №5

Тема: **НОВА ЛІТЕРАТУРА НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

План

1. Перші вияви культурно-освітнього пробудження в Західній Україні.
2. Етнографічно-фольклористична діяльність «Руської трійці». Літературна діяльність «Руської трійці».
3. Альманах «Русалка Дністровая»: історія видання; структура і проблематика пам'ятки; художні тексти.
4. Літературна творчість «Руської трійці».
5. Життєвий і творчий шлях М. Шашкевича. Казка-новела «Олена» М. Шашкевича.
6. Громадсько-культурна праця І. Вагилевича. Балади І. Вагилевича.
7. Громадсько-культурна діяльність Я. Головацького. Поезія Я. Головацького.

Література:

1. Богун І. У Дністра – літературні береги! *Літературна Україна*. 2012. № 36(20 верес.). С. 1, 3.
2. Бурлака Г. Літературна спадщина Маркіяна Шашкевича : проблеми текстології. Київ : Наукова думка, 1988. 112 с.
3. Гнатюк М. Злети і падіння професора Якова Головацького. *Дзвін*. 2011. № 4. С. 118-123.
4. Горинь В. Поетична перлина Шашкевича. *Дзвін*. 2017. № 6. С. 163-168.
5. Дем'ян Г. Іван Вагилевич – історик і народознавець. Київ : Наукова думка, 1993. 151 с.
6. Іваничук Р. Феномен «Руської Трійці». *Літературна Україна*. 2011. № 41(27 жовт.). С. 6-7.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
10. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Максименко Л. «Всміхнись, суворий Маркіяне, крізь далину років всміхнись ...»: до 200-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 22/24. С. 79-83.
13. Маленко О. Іван Вагилевич: до 200-річчя з дня народження поета. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 25. С. 39.
14. Набитович І. Шлях до Маркіяна. *Дзвін*. 2006. № 3. С. 139-140.
15. Петраш О. «Руська трійця»: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. Київ : Дніпро, 1972. 150 с.
16. Письменники Західної України 30-50-х років ХІХ ст. Київ : Дніпро, 1965. 643 с.
17. Райківський І. Взаємини галицьких і наддніпрянських діячів у 1830-1840-х рр. *Український історичний журнал*. 2009. № 1. С. 39-55.
18. Сікорський П. Чужоземець на власній землі: до 200-річчя від дня народження І. Вагилевича. *Слово Просвіти*. 2011. № 40(6-12 жовт.). С. 7.
19. Ткачук М. Жанрова своєрідність літературної веснянки М. Шашкевича. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 2. С. 2-6.

Змістовий модуль 2.
ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЛЕКЦІЯ №6

Тема: **РАННІЙ ПЕРІОД ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА**

План

1. Медитативно-елегійна лірика.
2. Жанр балади («Причинна», «Тополя», «Утоплена»). Балади поета у фольклорному та світовому літературному контексті.
3. Соціально-побутові поеми «Катерина», «Мар'яна-черниця», «Слепая». Новаторство Шевченка в цьому жанрі.
4. Життєва основа творів, соціальний та морально-етичний характер конфлікту, новий герой.
5. Героїко-історична епопея «Гайдамаки». Історичні джерела та літературний генезис твору.
6. Жанрова своєрідність, особливості композиції, гуманістична спрямованість проблематики.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Галушко М. Втілення рис «байронічної поеми» у творі Т. Шевченка «Слепая». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 15-17.
15. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.

16. Грицай Л. Тарас Шевченко «Гайдамаки». Складність історичної долі українського народу. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 5. С. 58-63.
17. Калита О. «Свій» і «чужий»: лінгвістичний аспект концептів у поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Дивослово*. 2017. № 5. С. 34-37.
18. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
19. Наумова Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Вітчизна*. 2008. № 9/10. С. 151-155.
20. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
21. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
22. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
23. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.
24. Янкович О., Ханчук І. Порівняльний аналіз п'єси Ф. Шиллера «Вільгельм Телль» та поеми Т. Шевченка «Гайдамаки». *Всесвітня література та культура в навч. закладах України*. 2016. № 3. С. 5-7.

ЛЕКЦІЯ №7

Тема: **ІСТОРИОСОФІЧНІСТЬ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ «ТРЬОХ ЛІТ»**

План

1. Проблема жанрового визначення поеми «Сон (У всякого своя доля...)».
2. Гротеск як елемент поетики творів періоду «трьох літ» («Сон (У всякого своя доля...)», «Великий льох»).
3. Політична сатира: «Кавказ», «І мертвим, і живим...».
4. Романтичний образ-характер патріота в поемі «Єретик».
5. Соціально-побутові поеми з життя українського села («Наймичка», «Сова»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
 2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
 3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
 4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
 5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
 6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
 7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
 8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
 9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
 10. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
 11. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
 12. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
 13. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
 14. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
 15. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
 16. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
 17. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
 18. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
- Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

ЛЕКЦІЯ №8

Тема : «НЕВОЛЬНИЧА» ЛІРИКА Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Цикл віршів «В казематі»: присвята, історія створення, мотиви та образи. Використання фольклорних мотивів.
2. Поезія «Думи мої, думи мої...» – заспів до творчості періоду заслання.
3. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання («Якби ви знали, паничі», «І виріс я на чужині», «І золотої, й дорогої...», «Мені тринадцятий минало», «Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на соломі»).
4. Висока художня досконалість творів («Садок вишневий коло хати», «Мені однаково» та ін.).
5. Вірші й поеми сатиричного змісту («П.С.», «Царі»).
6. Історичні поеми й вірші («Чернець», «Іржавець», «Заступила чорна хмара», «У неділеньку святую» та ін.).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії: очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
15. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
16. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.

17. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
18. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
19. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
20. Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

ПРАКТИЧНІ МОДУЛІ
**Модуль 1. ТВОРЧІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ
ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1
Тема: **ТВОРЧІСТЬ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

План

1. Творча біографія письменника, світоглядні засади та участь у суспільному й культурному житті України.
2. «Енеїда» І. Котляревського в контексті європейських літератур.
3. «Енеїда» як бурлескно-травестійна поема.
4. Специфіка потрактування «Енеїди» І. Котляревського як явища українського бароко. Риси просвітительського реалізму в поемі.
5. Особливості творення національного характеру. Соціальна тенденційність, народність, оптимізм твору, художні засоби поеми. Природа сміху в «Енеїді». Фольклоризм поеми.
6. Котляревський – зачинатель нової української драматургії. Традиції і новаторство.
7. Особливості жанру «Наталки Полтавки» (1819) як «малоросійської опери».
8. Характер драматичного конфлікту у творі, система образів-персонажів.
9. Суспільний аспект у творі, суть сатиричного зображення у п'єсі.
10. «Москаль-чарівник» (1819) – перший водевіль української драматургії нової української літератури.
11. Характеристика жанру, образи-персонажі водевілю.
12. Морально-етичні та суспільно-політичні питання у водевілі.
13. Проблема творчого методу І. Котляревського-драматурга.
14. Місце спадщини Івана Котляревського в українському літературному процесі. Письменник в оцінці сучасного літературознавства.

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова // *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 167-171.
8. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
9. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій. *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
10. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.

11. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиція, 2012. 89 с.
12. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
13. Сулима М. Українська драматургія XVII-XVIII ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
14. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
15. Чопик Р. «І де сміявсь Іван Петрович ...»: «Енеїда» Івана Котляревського. *Дивослово*. 2010. № 7. С. 47-52.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: **ТВОРЧІСТЬ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

План

1. Біографічні відомості, громадське та культурне життя письменника.
2. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – зачинатель української прози.
3. Жанрова та ідейно-тематична класифікація прозової спадщини письменника українською мовою.
4. Особливості сентиментально-реалістичних повістей Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.
5. Повість «Маруся» (1834), історія написання твору, морально-етичне завдання письменника у творі.
6. Життєствердна домінанта повісті. Образи твору. Принцип випадковості у творі й українська народнопоетична творчість (жанр казки).
7. Соціально-побутова повість «Козир-дівка» (1839). Фабула твору і принцип життєвої правди письменника.
8. Традиції української літератури і образ Ївги у повісті.
9. Новаторство Г. Квітки і порушення питання про елементарні права народу.
10. Проблема пошуку щастя у повісті Г. Квітки «Щира любов» (1839). Думки письменника про становий поділ суспільства та релігійні догми.
11. Образи повісті «Сердешна Оксана» (1838) і прийом контрасту як визначальна ідея твору.
12. Спільне і відмінне у повісті «Сердешна Оксана» Г. Квітки та у поемі «Катерина» Т. Шевченка.
13. Ідейно-художні особливості бурлескно-реалістичної прози.
14. Сильова своєрідність оповідання «Салдацький патрет» (1833).
15. Авторський задум і виховний характер оповідання «Мертвецький Великдень» (1834). Соціальні мотиви.
16. Повість «Конотопська відьма» (1833). Сатирична спрямованість твору. Дійсність і фантастика. Центральні образи повісті, їх детермінованість середовищем. Перехрещення кількох сюжетних ліній як композиційний прийом письменника.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х рр. ХІХ ст. *Слово і час*. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // *Слово і час*. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. «Конотопська відьма»: сучасне прочитання. *Слово і час*. 2008. № 5. С. 34-40.
4. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї. *Дивослово*. 1998. № 5. С. 8-10.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.

11. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 58-63.
12. Новиков А. Григорій Квітка-Основ'яненко й український театр. *Українська мова і література в школі*. 2009. № 1. С. 54-59.
13. Павлишин М. Експерименти з публікою... *Кур'єр Кривбасу*. 2016. № 10/11/12. С. 236-256.
14. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет»). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 1/2. С. 66-71.
15. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
16. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.
17. Чопик Р. Квітка-і-Основ'яненко. *Слово і час*. 2010. № 4. С. 46-56.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3
Тема: **ТВОРЧИСТЬ Є.П. ГРЕБІНКИ**

План

1. Життя і творча діяльність. Видавнича справа.
2. Байкарська традиція в Україні та байки Є. Гребінки. Традиції і новаторство.
3. Самобутній сюжет і нова фабула байок Є. Гребінки. Жанрові особливості байки митця (алегоричні, побутові, епіграматичні твори).
4. Жанрова поліфонія поетичної творчості митця.
5. Поезія українською та російською мовами; ліричні твори, вірші-посвяти; альбомна лірика.
6. Тематика та система образів в оповіданнях та повістях «Братя» (1840), «Кулик» (1840), «Записки студента» (1841), «Путевые записки зайца» (1841). Повість «Сеня».
7. Повість «Нежинский полковник Золотаренко» (1842) та роман «Чайковський» (1843). Художні особливості прози письменника.
8. Фізіологічні нариси і статті Є. Гребінки як чинник утвердження нових позицій історії української літератури.

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки. *Київ*. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Бондар М. Два невідомі досі поетичні твори Євгена Гребінки // *Слово і час*. 2012. № 2. С. 36-46.
3. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
4. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років. *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
10. Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 202-річчя від дня народження Є. Гребінки. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 10-18.
11. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.
12. Ткачук М. Євген Гребінка в контексті українського романтизму. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 1 (січень). С. 7-11.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4
Тема: **ЖАНРОВА ТА ТЕМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ
ТВОРЧОСТІ М.І. КОСТОМАРОВА**

План

1. Новаторство М. Костомарова-драматурга.
2. Драматична поема «Сава Чалий» (1838). Сутність трагізму образу головного героя у трактуванні М. Костомарова.
3. Романтичні засади художнього відображення історичної теми, героя та конфлікту.
4. Трагедія «Переяславська ніч» (1841). Втілення історичних поглядів письменника-вченого про народ як рушійну силу історичних процесів.
5. Проблема жанрового визначення драматичних творів М. Костомарова.
6. Художнє осмислення минулого («Ластівка», «Могила», «Згадка», «Співець Митуса», «Максим Перебийніс»).
7. Поетичний антропоморфізм як своєрідний вияв морально-етичного закону народу в баладах «Брат з сестрою», «Явір. Тополя. Береза», «Ластівка».
8. Громадянські мотиви лірики («Надобраніч», «Слов'янам», «Пан Шульпіка»).
9. Особливості стильової манери М. Костомарова.

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова. *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
9. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії. *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
10. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
11. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

Змістовий модуль 2.
ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5
Тема: РАННІЙ ПЕРІОД ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Медитативно-елегійна лірика.
2. Жанр балади («Причинна», «Тополя», «Утоплена»). Балади поета у фольклорному та світовому літературному контексті.
3. Соціально-побутові поеми «Катерина», «Мар'яна-черниця», «Слепая». Новаторство Шевченка в цьому жанрі.
4. Життєва основа творів, соціальний та морально-етичний характер конфлікту, новий герой.
5. Героїко-історична епопея «Гайдамаки». Історичні джерела та літературний генезис твору.
6. Жанрова своєрідність, особливості композиції, гуманістична спрямованість проблематики.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії: очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Галушко М. Втілення рис «байронічної поеми» у творі Т. Шевченка «Слепая». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 15-17.
15. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.

16. Грицай Л. Тарас Шевченко «Гайдамаки». Складність історичної долі українського народу. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 5. С. 58-63.
17. Калита О. «Свій» і «чужий»: лінгвістичний аспект концептів у поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Дивослово*. 2017. № 5. С. 34-37.
18. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
19. Наумова Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Вітчизна*. 2008. № 9/10. С. 151-155.
20. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
21. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
22. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
23. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.
24. Янкович О., Ханчук І. Порівняльний аналіз п'єси Ф. Шиллера «Вільгельм Телль» та поеми Т. Шевченка «Гайдамаки». *Всесвітня література та культура в навч. закладах України*. 2016. № 3. С. 5-7.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: **ІСТОРИОСОФІЧНІСТЬ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ «ТРЬОХ ЛІТ»**

План

1. Проблема жанрового визначення поеми «Сон (У всякого своя доля...)».
2. Гротеск як елемент поетики творів періоду «трьох літ» («Сон (У всякого своя доля...)», «Великий льох»).
3. Політична сатира: «Кавказ», «І мертвим, і живим...».
4. Романтичний образ-характер патріота в поемі «Єретик».
5. Соціально-побутові поеми з життя українського села («Наймичка», «Сова»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
11. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
12. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
13. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
14. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
15. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
16. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
17. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
18. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
19. Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7
Тема : «НЕВОЛЬНИЧА» ЛІРИКА Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Цикл віршів «В казематі»: присвята, історія створення, мотиви та образи. Використання фольклорних мотивів.
2. Поезія «Думи мої, думи мої...» – заспів до творчості періоду заслання.
3. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання («Якби ви знали, паничі», «І виріс я на чужині», «І золотої, й дорогої...», «Мені тринадцятий минало», «Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на солоні»).
4. Висока художня досконалість творів («Садок вишневий коло хати», «Мені однаково» та ін.).
5. Вірші й поеми сатиричного змісту («П.С.», «Царі»).
6. Історичні поеми й вірші («Чернець», «Іржавець», «Заступила чорна хмара», «У неділеньку святу» та ін.).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
15. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
16. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.

17. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
18. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
19. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
20. Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема: **СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ**

План

1. Історико-літературні передумови творення нової української літератури, особливості цього етапу літературного процесу, періодизація.
2. Своєрідність розвитку літературних напрямів, синкретизм художньо-стильових течій в українській літературі перших десятиліть ХІХ століття.
3. Суть просвітительського реалізму як творчого напрямку. 4. Утвердження в літературі народної розмовної мови; зв'язок із фольклорною естетикою і народним світосприйняттям

Завдання для самостійної роботи: Зробити порівняльну характеристику літературних напрямів перших десятиліть ХІХ століття

Література:

1. Гнатюк М. Українська поема першої половини ХІХ століття : проблеми розвитку жанру. Київ : Вища школа, 1975. 168 с.
2. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років ХІХ ст. Київ : Наукова думка, 1990. 142 с.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. Київ : Наукова думка, 1991. 156 с.
8. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі : жанри та стилі. Київ : Наукова думка, 1989. 176 с.
9. Дорошкевич О. Реалізм і народність української літератури ХІХ століття. Київ : Наукова думка, 1986. 311 с.
10. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
11. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
12. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.
13. Яценко М. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці першої половини ХІХ ст. / відп. ред. Є.С. Шабловський. Київ : Наукова думка, 1979. 334 с.

Тема: ТВОРЧИСТЬ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

План

1. Творча біографія письменника, світоглядні засади та участь у суспільному й культурному житті України.
2. «Енеїда» І. Котляревського в контексті європейських літератур.
3. «Енеїда» як бурлескно-травестійна поема.
4. Специфіка трактування «Енеїди» І. Котляревського як явища українського бароко. Риси просвітительського реалізму в поемі.
5. Особливості творення національного характеру. Соціальна тенденційність, народність, оптимізм твору, художні засоби поеми. Природа сміху в «Енеїді». Фольклоризм поеми.
6. Котляревський – зачинатель нової української драматургії. Традиції і новаторство.
7. Особливості жанру «Наталки Полтавки» (1819) як «малоросійської опери».
8. Характер драматичного конфлікту у творі, система образів-персонажів.
9. Суспільний аспект у творі, суть сатиричного зображення у п'єсі.
10. «Москаль-чарівник» (1819) – перший водевіль української драматургії нової української літератури.
11. Характеристика жанру, образи-персонажі водевілю.
12. Морально-етичні та суспільно-політичні питання у водевілі.
13. Проблема творчого методу І. Котляревського-драматурга.
14. Місце спадщини Івана Котляревського в українському літературному процесі. Письменник в оцінці сучасного літературознавства.

Завдання для самостійної роботи: Вивчити уривок з поеми «Енеїда»

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова // *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 167-171.
8. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
9. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій. *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
10. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.
11. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиція, 2012. 89 с.
12. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.

13. Сулима М. Українська драматургія XVII-XVIII ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
14. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
15. Чопик Р. «І де сміявсь Іван Петрович ...»: «Енеїда» Івана Котляревського. *Дивослово*. 2010. № 7. С. 47-52.

Тема: **ПОБУТОВО-ЕТНОГРАФІЧНА ДРАМАТУРГІЯ**

План

1. Особливості просвітительського реалізму в українській літературі першої половини XIX ст.
2. «Побут Малоросії в першу половину XVIII ст.» Романа Андрієвчиа.
3. «Любка, або Сватання в с. Рихмах» Прокопа Котлярова.
4. Перші твори галицької драматургії.
5. Становлення водевілю. «Простак» Василя Гоголя-Яновського.
6. П'єси Кирила Тополі. «Чорноморський побит на Кубані» Якова Кухаренка.
7. «Купала на Івана» Степана Писаревського.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати презентацію про одну з драм (на вибір студента)

Література:

1. Гнатюк М. Українська поема першої половини XIX століття : проблеми розвитку жанру. Київ : Вища школа, 1975. 168 с.
2. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років XIX ст. Київ : Наукова думка, 1990. 142 с.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. Київ : Наукова думка, 1991. 156 с.
8. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі : жанри та стилі. Київ : Наукова думка, 1989. 176 с.
9. Дорошкевич О. Реалізм і народність української літератури XIX століття. Київ : Наукова думка, 1986. 311 с.
10. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
11. Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
12. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.

Тема: **ТВОРЧІСТЬ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

План

1. Біографічні відомості, громадське та культурне життя письменника.
2. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – зачинатель української прози.
3. Жанрова та ідейно-тематична класифікація прозової спадщини письменника українською мовою.
4. Особливості сентиментально-реалістичних повістей Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.
5. Повість «Маруся» (1834), історія написання твору, морально-етичне завдання письменника у творі.
6. Життєствердна домінанта повісті. Образи твору. Принцип випадковості у творі й українська народнопоетична творчість (жанр казки).
7. Соціально-побутова повість «Козир-дівка» (1839). Фабула твору і принцип життєвої правди письменника.
8. Традиції української літератури і образ Ївги у повісті.
9. Новаторство Г. Квітки і порушення питання про елементарні права народу.
10. Проблема пошуку щастя у повісті Г. Квітки «Щира любов» (1839). Думки письменника про становий поділ суспільства та релігійні догми.
11. Образи повісті «Сердешна Оксана» (1838) і прийом контрасту як визначальна ідея твору.
12. Спільне і відмінне у повісті «Сердешна Оксана» Г. Квітки та у поемі «Катерина» Т. Шевченка.
13. Ідейно-художні особливості бурлескно-реалістичної прози.
14. Стильова своєрідність оповідання «Салдацький патрет» (1833).
15. Авторський задум і виховний характер оповідання «Мертвецький Великдень» (1834). Соціальні мотиви.
16. Повість «Конотопська відьма» (1833). Сатирична спрямованість твору. Дійсність і фантастика. Центральні образи повісті, їх детермінованість середовищем. Перехрещення кількох сюжетних ліній як композиційний прийом письменника.

Завдання для самостійної роботи: Написати есе про зв'язок бурлескно-реалістичних творів Г. Квітки-Основ'яненка з «Вечорами на хуторі біля Диканьки» М. Гоголя.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х рр. XIX ст. *Слово і час*. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // *Слово і час*. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. «Конотопська відьма»: сучасне прочитання. *Слово і час*. 2008. № 5. С. 34-40.
4. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї. *Дивослово*. 1998. № 5. С. 8-10.

10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 58-63.
12. Новиков А. Григорій Квітка-Основ'яненко й український театр. *Українська мова і література в школі*. 2009. № 1. С. 54-59.
13. Павлишин М. Експерименти з публікою... *Кур'єр Кривбасу*. 2016. № 10/11/12. С. 236-256.
14. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет»). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 1/2. С. 66-71.
15. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
16. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.
17. Чопик Р. Квітка-і-Основ'яненко. *Слово і час*. 2010. № 4. С. 46-56.

Тема: **ТВОРЧИСТЬ П.П. БІЛЕЦЬКОГО-НОСЕНКА**

План

1. Життєвий шлях і просвітительська діяльність.
2. Першовідкривач жанру української літературної казки.
3. Жанрове багатство поезії.
4. Жанрово-композиційна своєрідність твору «Горпинида, чи захоплена Прозерпина» (1818). Сюжетна основа поеми, художня традиція у репрезентації системи образів.
5. Баладна творчість («Ївга», «Нетяг», «Отцегубці»).
6. Байкарська спадщина. Фольклорна основа байок письменника та використання мандрівних байкарських сюжетів.
7. Традиційні сюжети («Вовк да Ягня», «Ворона да Лисиця», «Кіт да Кухар», «Лисиця да Цапля», «Дворовий Пес да Голодний Вовк» та ін.) і новизна тематики («Індик», «Громада мишей», «Зелена корова» та ін.).

Завдання для самостійної роботи: Порівняти байкарську творчість П.Білецького-Носенка та П. Гулака-Артемівського

Література:

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
2. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
3. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
4. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.

**Тема: РОЛЬ ТВОРЧОСТІ П.П. ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ**

План

1. П.П. Гулак-Артемівський – продовжувач літературних традицій І.П. Котляревського. Роки становлення письменника.
2. П. Гулак-Артемівський-новатор у жанрі романтичної балади. Зв'язок балади «Твардовський» із усною народною творчістю.
3. Балада «Рибалка» і традиції західноєвропейської літератури. Зв'язок літературно-естетичних настанов П. Гулака-Артемівського-байкаря із засадами античної та світової байки (Езоп, Лафонтен, Флоріан, Лессінг, Красицький).
4. Засвоєння рис народності й сатиричності Криловської байки. Новаторство байкаря.
5. Різновиди жанру байки в доробку письменника («Пан та собака»), «Солопій та Хівря», «Тюхтій та Чванько», «Цікавий та Мовчун» та ін.).

Завдання для самостійної роботи: Підготувати презентацію про баладну творчість митця

Література:

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
2. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
3. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
4. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
5. Лімборський І. Класицизм в українській літературі. *Дивослово*. 2011. № 1. С. 43-51.
6. Поліщук В. Неокласик про класика : до 225-річчя Петра Гулака-Артемівського. *Літературна Україна*. 2015. № 6 (5 лют.). С. 5.

Тема: ТВОРЧИСТЬ Є.П. ГРЕБІНКИ

План

1. Життя і творча діяльність. Видавнича справа.
2. Байкарська традиція в Україні та байки Є. Гребінки. Традиції і новаторство.
3. Самобутній сюжет і нова фабула байок Є. Гребінки. Жанрові особливості байки митця (алегоричні, побутові, епіграматичні твори).
4. Жанрова поліфонія поетичної творчості митця.
5. Поезія українською та російською мовами; ліричні твори, вірші-посвяти; альбомна лірика.
6. Тематика та система образів в оповіданнях та повістях «Братя» (1840), «Кулик» (1840), «Записки студента» (1841), «Путевые записки зайца» (1841). Повість «Сеня».
7. Повість «Нежинский полковник Золотаренко» (1842) та роман «Чайковський» (1843). Художні особливості прози письменника.
8. Фізіологічні нариси і статті Є. Гребінки як чинник утвердження нових позицій історії української літератури.

Завдання для самостійної роботи: Вивчити напам'ять байку письменника (на вибір).

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки. Київ. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Бондар М. Два невідомі досі поетичні твори Євгена Гребінки // *Слово і час*. 2012. № 2. С. 36-46.
3. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
4. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років. *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
10. Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 202-річчя від дня народження Є. Гребінки. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 10-18.
11. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.
12. Ткачук М. Євген Гребінка в контексті українського романтизму. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 1 (січень). С. 7-11.

Тема: РОМАНТИЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ

План

1. Соціально-ідеологічні умови виникнення романтизму. Хронологічні межі українського романтизму (20-60-ті рр. ХІХ ст.).
2. Основні літературні та політичні гуртки романтичної орієнтації («Харківська школа романтиків», «Кирило-Мефодіївське братство», «Руська трійця»), види культурно-громадської діяльності їх учасників: фольклористична робота, видавнича (видання збірників і альманахів, художніх творів), народницько-просвітительська («Іти в народ...»).
3. Жанрове та тематичне розмаїття романтичної творчості. Типологічна єдність українського романтизму з основними ідейно-художніми позиціями світової романтичної художньої системи.
4. Поетична спадщина А. Метлинського. Поетична збірка «Думки і пісні та ще дещо».
5. Поетична творчість Левка Боровиковського. Балада «Маруся» (1829) як синтез запозиченого сюжету й українських фольклорно-етнографічних джерел. І. Франко про баладу «Маруся».
6. Оригінальні балади Л. Боровиковського («Чарівниця», «Вивідка»), їх художні особливості.
7. Розвиток Л. Боровиковським жанрового складу української поезії (романтична балада, літературна пісня, елегійно-медитативна лірика, байка).
8. Інші поети-романтики: М. Петренко, В. Забіла.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати буктрейлер до одного з творів М. Костомарова

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова. *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
9. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії. *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
10. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
11. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

Тема: **ЖАНРОВА ТА ТЕМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ
ТВОРЧОСТІ М.І. КОСТОМАРОВА**

План

1. Новаторство М. Костомарова-драматурга.
2. Драматична поема «Сава Чалий» (1838). Сутність трагізму образу головного героя у трактуванні М. Костомарова.
3. Романтичні засади художнього відображення історичної теми, героя та конфлікту.
4. Трагедія «Переяславська ніч» (1841). Втілення історичних поглядів письменника-вченого про народ як рушійну силу історичних процесів.
5. Проблема жанрового визначення драматичних творів М. Костомарова.
6. Художнє осмислення минулого («Ластівка», «Могила», «Згадка», «Співець Митуса», «Максим Перебийніс»).
7. Поетичний антропоморфізм як своєрідний вияв морально-етичного закону народу в баладах «Брат з сестрою», «Явір. Тополя. Береза», «Ластівка».
8. Громадянські мотиви лірики («Надобраніч», «Слов'янам», «Пан Шульпіка»).
9. Особливості стильової манери М. Костомарова.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати буктрейлер до одного з творів М. Костомарова

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова. *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
9. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії. *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
10. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
11. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

Тема: **НОВА ЛІТЕРАТУРА НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

План

1. Перші вияви культурно-освітнього пробудження в Західній Україні.
2. Етнографічно-фольклористична діяльність «Руської трійці». Літературна діяльність «Руської трійці».
3. Альманах «Русалка Дністровая»: історія видання; структура і проблематика пам'ятки; художні тексти.
4. Літературна творчість «Руської трійці».
5. Життєвий і творчий шлях М. Шашкевича. Казка-новела «Олена» М. Шашкевича.
6. Громадсько-культурна праця І. Вагилевича. Балади І. Вагилевича.
7. Громадсько-культурна діяльність Я. Головацького. Поезія Я. Головацького.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати реферат про громадсько-культурну діяльність та творчість М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького (про одного з письменників на вибір студента).

Література:

1. Богун І. У Дністра – літературні береги! *Літературна Україна*. 2012. № 36(20 верес.). С. 1, 3.
2. Бурлака Г. Літературна спадщина Маркіяна Шашкевича: проблеми текстології. Київ: Наукова думка, 1988. 112 с.
3. Гнатюк М. Злети і падіння професора Якова Головацького. *Дзвін*. 2011. № 4. С. 118-123.
4. Горинь В. Поетична перлина Шашкевича. *Дзвін*. 2017. № 6. С. 163-168.
5. Дем'ян Г. Іван Вагилевич – історик і народознавець. Київ: Наукова думка, 1993. 151 с.
6. Іваничук Р. Феномен «Руської Трійці». *Літературна Україна*. 2011. № 41(27 жовт.). С. 6-7.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття: підручник / за ред. О.А. Галича. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури ХІХ століття: У 2 кн. Кн. 1: підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ: Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури: у 12 т. Т. 3: Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2016. 750 с.
10. Історія української літератури: у 12 т. Т. 4: Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2016. 782 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття: навчальний посібник. Запоріжжя: Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Максименко Л. «Всміхнись, суворий Маркіяне, крізь далину років всміхнись ...»: до 200-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 22/24. С. 79-83.
13. Маленко О. Іван Вагилевич: до 200-річчя з дня народження поета. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 25. С. 39.
14. Набитович І. Шлях до Маркіяна. *Дзвін*. 2006. № 3. С. 139-140.
15. Петраш О. «Руська трійця»: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. Київ: Дніпро, 1972. 150 с.
16. Письменники Західної України 30-50-х років ХІХ ст. Київ: Дніпро, 1965. 643 с.
17. Райківський І. Взаємини галицьких і наддніпрянських діячів у 1830-1840-х рр. *Український історичний журнал*. 2009. № 1. С. 39-55.
18. Сікорський П. Чужоземець на власній землі: до 200-річчя від дня народження І. Вагилевича. *Слово Просвіти*. 2011. № 40(6-12 жовт.). С. 7.
19. Ткачук М. Жанрова своєрідність літературної веснянки М. Шашкевича. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 2. С. 2-6.

Тема: ТВОРИ М.В. ГОГОЛЯ ПРО УКРАЇНУ

План

1. Життя й творчість М.В. Гоголя.
2. М. Гоголь і українська літературна традиція.
3. «Тарас Бульба»: відображення побуту і звичаїв запорожців, головні герої, картини природи.
4. Роль українського фольклору у творчості письменника («Вечори на хуторі біля Диканьки»).

Завдання для самостійної роботи: Написати есе про спільні та відмінні риси між книгою та фільмом

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.

Тема: ТВОРЧИСТЬ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

План

1. Багатогранність творчої діяльності Тараса Шевченка, його місце в історії української літератури та в розвитку суспільно-політичної, філософської та естетичної думки.
2. Періодизація творчості

Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь про жанрові різновиди творів Т. Шевченка (з прикладами).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
6. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
10. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
13. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
14. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
15. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
16. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
17. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.
18. Koropeckyj R. Taras Shevchenko's Encounters with the Kazaks. *Journal of Ukrainian Studies*. 2002. Vol. 27. № 1-2. PP. 9-31.

Тема: РАННІЙ ПЕРІОД ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Медитативно-елегійна лірика.
2. Жанр балади («Причинна», «Тополя», «Утоплена»). Балади поета у фольклорному та світовому літературному контексті.
3. Соціально-побутові поеми «Катерина», «Мар'яна-черниця», «Слепая». Новаторство Шевченка в цьому жанрі.
4. Життєва основа творів, соціальний та морально-етичний характер конфлікту, новий герой.
5. Героїко-історична епопея «Гайдамаки». Історичні джерела та літературний генезис твору.
6. Жанрова своєрідність, особливості композиції, гуманістична спрямованість проблематики.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь про особливості медитативно-елегійної лірики митця.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Галушко М. Втілення рис «байронічної поеми» у творі Т. Шевченка «Слепая». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 15-17.
15. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.

16. Грицай Л. Тарас Шевченко «Гайдамаки». Складність історичної долі українського народу. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 5. С. 58-63.
17. Калита О. «Свій» і «чужий»: лінгвістичний аспект концептів у поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Дивослово*. 2017. № 5. С. 34-37.
18. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
19. Наумова Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Вітчизна*. 2008. № 9/10. С. 151-155.
20. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
21. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
22. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
23. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.
24. Янкович О., Ханчук І. Порівняльний аналіз п'єси Ф. Шиллера «Вільгельм Телль» та поеми Т. Шевченка «Гайдамаки». *Всесвітня література та культура в навч. закладах України*. 2016. № 3. С. 5-7.

Тема: ДРАМАТУРГІЯ Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Віршова історична трагедія «Никита Гайдай» (1841).
2. Історико-побутова драма «Назар Стодоля»: конфлікт, образи дійових осіб, характер їх художнього розкриття. Зв'язок п'єси з драматургією І. Котляревського.
3. Особливості творчого методу Т. Шевченка-драматурга.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати презентацію про драму «Назар Стодоля»

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філософського аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
11. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
12. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
13. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
14. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.

Тема: ІСТОРИОСОФІЧНІСТЬ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ «ТРЬОХ ЛІТ»

План

1. Проблема жанрового визначення поеми «Сон (У всякого своя доля...)».
2. Гротеск як елемент поетики творів періоду «трьох літ» («Сон (У всякого своя доля...)», «Великий льох»).
3. Політична сатира: «Кавказ», «І мертвим, і живим...».
4. Романтичний образ-характер патріота в поемі «Єретик».
5. Соціально-побутові поеми з життя українського села («Наймичка», «Сова»).

Завдання для самостійної роботи: Вивчити напам'ять уривок з поеми «Сон (У всякого своя доля...)».

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
11. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
12. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
13. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
14. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
15. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
16. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
17. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
18. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
19. Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

Тема : «НЕВОЛЬНИЧА» ЛІРИКА Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Цикл віршів «В казематі»: присвята, історія створення, мотиви та образи. Використання фольклорних мотивів.
2. Поезія «Думи мої, думи мої...» – заспів до творчості періоду заслання.
3. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання («Якби ви знали, паничі», «І виріс я на чужині», «І золотої, й дорогої...», «Мені тринадцятий минало», «Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на солоні»).
«Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на солоні»).
4. Висока художня досконалість творів («Садок вишневий коло хати», «Мені однаково» та ін.).
5. Вірші й поеми сатиричного змісту («П.С.», «Царі»).
6. Історичні поеми й вірші («Чернець», «Іржавець», «Заступила чорна хмара», «У неділеньку святую» та ін.).

Завдання для самостійної роботи: Вивчити напам'ять уривок з твору «Ну що б, здавалося, слова...»: від початку, закінчуючи словами «...Ідуть меж люди!».

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
13. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
14. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
15. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.

16. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
17. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
18. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
19. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.
20. Finnin R. Mountains, masks, metre, meaning : Taras Shevchenko's «Kavkaz». *The Slavonic and East European Review*. Vol. 83. № 3 (Jul., 2005). PP. 396-439.

Тема: ПРОЗОВА СПАДЩИНА Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Прозова розробка сюжетів поем («Наймичка», «Варнак», «Княжна»).
2. Автобіографічні мотиви повісті «Художник».
3. Проблема кріпацтва як найбільшого народного лиха (повість «Княгиня», «Варнак», «Музикант», Несчастный», «Прогулка с удовольствием и не без морали»).
4. Проблема впливу середовища на становлення особистості («Близнцы», «Несчастный»).

Завдання для самостійної роботи: Підготувати реферат на тему «Особливості творчого методу Т. Шевченка-прозаїка».

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філософського аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
4. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури XIX століття : у 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
9. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
10. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
11. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
12. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.

Тема: **ОСТАННІЙ ПЕРІОД ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА**

План

1. Антицарське спрямування творчості Т. Шевченка.
2. Боротьба за поширення слова правди у поемі «Неофіти».
3. «Юродивий» – політична сатира на реакційне дворянство.
4. Інтимна лірика.
5. Соціально-філософська поема «Марія»: еволюція образу матері.

Завдання для самостійної роботи: Підготувати реферат про етнофілопоетичну традицію в інтимній ліриці митця.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
11. Харчук Р. Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с.
12. Черкас О. Маскулінне в поезії Тараса Шевченка : монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 128 с.
13. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
14. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.